

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Обухов С. – ст. 5-го курсу, гр. ОА-51-15с(з)

Науковий керівник – д.е.н., професор Балахонова О.В.

Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна»

В сучасних умовах ринкової економіки головним завданням у виконанні діяльності будь-якого підприємства є досягнення доходу, що напряду впливає на розмір фінансового результату. Виконання всіх інших завдань на підприємстві підпорядковані досягненню даної мети, адже тільки дохід являється найбільш досяжним власним джерелом у відновленні ресурсів, що спрямовуються на подальший розвиток підприємства.

Порівняння доходів, які були отримані підприємством, дозволяє виконати ефективну оцінку його роботи. Без виконання такого порівняння на підприємствах виникають ситуації з ускладнення вибору його подальшої економічної політики, неможливість адекватного прийняття важливих управлінських рішень, вибирання перспективних напрямків розвитку господарської діяльності, визначення оптимальної структури та обсягів реалізації товарної продукції, а також координування ціновою політикою. Ефективність ведення діяльності підприємствами засновується, перш за все, на своєчасному та правильному визначенні джерел доходів, їх структури та обсягів. І тому, питання обліку доходів, їх подальшого аналізу та контролю, формування і відображення в облікових даних (разом з фінансовою звітністю підприємств) на сьогоднішній день є досить актуальними, активно досліджуються як науковцями-теоретиками, так і провідними практиками.

Протягом багатьох років проблеми організації обліку, аналізу та контролю доходів розглядаються в наукових працях відомих вчених-економістів. Зокрема, питанням розвитку теорії і практики обліку, аналізу та контролю доходів присвячені публікації Бутинця Ф.Ф., Голова С. Ф., Єфименка З.В., Загороднього А.Г., Кужельного М.В., Коновалова І.Р., Пушкаря М.С., Савицької Г.В., Сопка В.В., Соколова Я.В., Ткаченко Н.М., Чебанової Н. В., Чумаченка М. Р., Усача Б. Ф. та інших. Також, слід відмітити вагомий внесок у розвиток методологічних питань обліку

доходів, який зробили наступні зарубіжні вчені: Басманов І.А., Безруких П.С., Маргуліс А.Ш., Карпова Т.П., Палій В.Ф., Друрі К., Нідлз Б., Фостер Дж., Фрідман П., Хорнгрен Ч. Т. та ін.

Становлення обліку доходів розпочалося ще за давніх часів. Фахівцями з історії бухобліку відмічається, що, у Вавілоні ще у III тисячолітті до нашої ери відбувався розвиток обчислювальних основ обліку, здійснювалося нормування доходів, а також, запроваджувалася практика наскрізного відображення в обліку здійснених операцій та умов ведення господарської діяльності. У стародавньому Римі навіть зустрічалася особлива система книг, яка практикувалася в веденні господарства римлянами. Основною з частин даних книг був розділ «Codex accerti et expensi», який переводиться як «книга доходів і витрат», у якому систематизувалися всі здійснені операції. В Україні поняття обліку доходів виникло набагато пізніше, а саме, з розвитком наукових шкіл (узагальнена інформація про генезис доходів наведено у табл. 1).

Вивчення результатів теоретичних досліджень дозволяє відмітити відсутність єдиної точки зору у економістів на багато проблем у теорії доходу. Доход має багато значень і може трактуватись як деякий запас матеріальних благ, як сума грошей, як фінансовий капітал, як дещо, що включає в себе не лише матеріальні предмети, але також і нематеріальні, такі як знання, кваліфікація, людські здібності тощо.

Основною з методологічних засад формування в бухобліку інформації стосовно доходів підприємств, а також, їх розкриття у даних фінансової звітності викладені у Положенні (Стандарті) Бухгалтерського Обліку (надалі - П(С)БО) 15 «Дохід» (з останніми змінами від 09.12.2011). Що стосується П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», який протягом досліджуваного періоду регулював відображення доходу на базовому підприємстві, то він втратив чинність 19.03.2013 р.

Таблиця 1

Генезис економічної сутності доходів

Напрямок або школа в економічній думці	Визначення	Форма прояву	Джерело приросту (формування) доходу
1	2	3	4
Меркантилізм (Т. Ман, А. Монкретьєн)	Дохід = гроші (золото і срібло)	Торговий дохід	Сфера обігу (зовнішня торгівля)
Фізіократія (Ф. Кене, А.Р. Тюрго)	Дохід = продукти праці, засоби с/г виробництва	Природний дохід	Сільське господарство (землеробство)
Класики (А. Сміт, Д. Рікардо)	Дохід = фактор виробництва	Фізичний або речовий дохід	Сільське господарство та матеріальне виробництво
Марксизм (К. Маркс, Ф. Енгельс)	Дохід = самозростаюча вартість	Грошовий, товарний, промисловий дохід	Неоплачена праця найманих робітників

1	2	3	4
Маргіналізм (К. Менгер, О. Бем-Баверк)	Дохід = похідна від праці і землі	Матеріальна форма доходу	Сфера матеріального виробництва
Неокласики (І. Фішер, А. Маршал)	На макрорівні: вся сукупність засобів виробництва на мікрорівні: частина багатства власника	Матеріальна та нематеріальна форма доходу	Матеріальне виробництво та сфера послуг
Кейнсіанство (Дж.М. Кейнс)	Дохід = запас багатства, який приносить дохід його власнику	Матеріальна та нематеріальна форма доходу	Матеріальне виробництво та сфера послуг
Інституціоналізм (Т. Веблен, Д. Норт, Дж. Гелбрейт)	Відсутній єдиний підхід	Матеріальна та нематеріальна форма доходу	Людські здібності, інновації, науковий прогрес

Опрацюючи теоретичні літературні джерела, нами було визначено, що єдиного визначення поняття «дохід» в наукових літературних працях не

існує. На сьогоднішній день вченими здійснюється розгляд різних аспектів даного поняття та трактування «дохід» по-різному.

Література

1. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: [Монографія] / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
2. Синиця Ю.С. Генезис методологічних підходів щодо визначення економічної сутності доходів / Ю.С. Синиця // Вісник ДонНУЕТ / Серія: Економічні науки. – Донецьк: Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, 2011. – № 3 (51). – С. 144-150.

УДК 658.153

ОБОРОТНІ АКТИВИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Терлецький О. – ст. 6 курсу, гр. ФНК-61-15м

Науковий керівник – д.е.н., професор Балахонова О.В.

Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна»

Забезпечення сталого економічного зростання нашої держави неможливе без розвитку підприємництва, що висуває підвищені вимоги до оцінки параметрів функціонування суб'єктів підприємницької діяльності та їх ресурсів, серед яких особливе місце належить розкриттю інвестиційної привабливості, що вимагає формування, дослідження та використання оборотних активів. Це потребує вирішення низки складних і різних за характером проблем в фінансовому середовищі та, зокрема, удосконалення його теоретико-методичних засад.

Економічні перетворення, які здійснюються в Україні, також потребують удосконалення методики формування, дослідження та використання оборотних активів. Ефективність формування, дослідження та використання оборотних активів підприємств істотно впливає на результати господарської діяльності й зумовлюється зовнішніми та внутрішніми факторами. Особливої актуальності набуває проблема подальшого вдосконалення методики формування оборотних активів, які є наймобільнішим складником ресурсів підприємств України. Від ступеня ефективності використання оборотних активів залежить стан суб'єктів господарювання. Як свідчать теоретичні та практичні дослідження, питанням формування, розміщення та використання оборотних активів

приділялася недостатня увага, внаслідок чого ускладнюється дотримання основних методичних принципів управління діяльністю підприємств, спотворюється інформація про їх фінансовий стан, організацію розрахунків, знижується ефективність прийняття управлінських рішень.

Актуальність теми обумовлюється тим, що в сучасних умовах господарювання особлива увага приділяється питанням формування, дослідження та використання оборотних активів. В свою чергу питання формування, розміщення та використання оборотних активів на підприємствах має дискусійний характер, про що свідчить актуальність питання, пов'язаних з невідповідністю понять їх економічному змісту, що використовуються в процесі формування оборотних активів; не систематизовано нормативну базу з питань використання оборотних активів.

Розвитку теорії формування, розміщення та використання оборотних активів сприяли праці таких відомих вітчизняних вчених: В.І. Єфіменка, М.І. Горбатка, В.М. Івахненко, М.Р. Лучка, М.В. Кужельного, М.Я. Остап'юка, Є.В. Мниха, П.Я. Поповича, М.С. Пушкаря, В.С. Рудницького, М.Г. Чумаченка, І.Д. Фаріона, С.І. Шкарабана та інших. Серед зарубіжних авторів згадані питання розглядалися у наукових працях М.І. Баканова,